

ประสิทธิผลของ “ต้นแบบการอ่าน” ตาม “แนวคิดพี่อาสาชวนน้องแบบบูรณาการ”:
การศึกษาระยะยาวด้านการส่งเสริมการอ่านของเด็กและเยาวชนในโรงเรียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร

The Effectiveness of “Reading Modeling” based on the “Integrating
concept of the mentor induces mentees” concept: A longitudinal
study on reading promotion for young children
and youth in Bangkok School.

วิยวุฒม์ อยู่ในิสล¹

E-mail: wys959@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยระยะยาวครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลระยะยาวเบื้องต้นและประสิทธิผลของ “ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “พี่อาสาชวนน้องแบบบูรณาการ” ที่พัฒนาต่อยอดจากแนวคิด “พี่อาสาชวนน้อง” ในการส่งเสริมการอ่านของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จาก “โครงการรณรงค์เพื่อส่งเสริมการอ่านของกรุงเทพมหานคร” แผนแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองภาคสนามแบบมีกลุ่มควบคุมแบบวัดก่อนและหลัง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 16 คน ทำหน้าที่เป็น “ต้นแบบการอ่าน” ตาม “แนวคิดพี่อาสาชวนน้องแบบบูรณาการ” ที่แต่ละคนชวนน้องนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 เป็นเครือข่าย 2 คน ได้กลุ่มทดลองเป็นน้องเครือข่าย 32 คนและ กลุ่มควบคุมที่ไม่มี “ต้นแบบการอ่าน” เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ระดับละ 15 คน รวม 30 คน ตัวแปรจัดกระทำคือการมี “ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “พี่อาสาชวนน้องแบบบูรณาการ” และตัวแปรตาม ได้แก่ เวลาที่ใช้เฉลี่ยต่อวันในการอ่านหนังสือ เวลาที่ใช้ในการดูโทรทัศน์ เวลาที่ใช้ในการเล่นคอมพิวเตอร์และสมาร์ทโฟน และการประเมินความสามารถในการอ่าน 4 ประเด็น คือ การอ่านหนังสือคล่อง การเข้าใจเรื่องที่อ่าน การอ่านได้อย่างที่ตั้งใจ และการอ่านได้จับใจ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และติดตามผลการวัด 5 ครั้งตลอดปีการศึกษา 2556 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ผลการวิจัยพบว่า มีอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ระหว่างเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ส่วนเวลาที่ใช้ในการดูโทรทัศน์และเล่นคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ทโฟนระหว่างต้นปีการศึกษาถึงปลายปีการศึกษาของกลุ่มทดลองมีความ

¹ อาจารย์ ดร. สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แตกต่างกันโดยตลอดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการประเมินความสามารถในการอ่านทั้ง 4 ประเด็นพบว่า กลุ่มทดลองมีการประเมินความสามารถตนเองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการใช้ “ต้นแบบการอ่าน” นั้นมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการอ่านได้

คำสำคัญ: การส่งเสริมการอ่าน ต้นแบบการอ่าน การสอนงาน การศึกษาระยะยาว

Abstracts

The purpose of this research were to preliminary longitudinal study and the effectiveness of “reading modeling” based on “The integrated concept of mentor induces mentees” that was an extension from the concept “mentor induces mentees” to promote the reading of children and youths in Bangkok school, in the “Bangkok Read for Life Project”. The research design was a field experiment using a pretest-posttests, control group design. The research sample consisted of 16 grade 5 students acting as “reading modeling” based on “The integrated concept of mentor induces mentees”, each of whom induced 2 grade 3-4 students acting as network mentees. The experimental group consisted of 32 mentees; whereas the control group consisted only 30 grade 3-4 students without any mentor. The intervention was the “reading modeling” based on the “The integrated concept of mentor induces mentees”, The dependent variables were average daily times on time spent reading, television watching time, computer and smart-phone using time, and reading ability measuring by 4 factors of reading fluency, story understanding, reading with intent as expected, and comprehensive reading. Data were consecutively collected through questionnaires with 5 follow up measurements in the academic year 2016. Longitudinal data were analyzed using repeated measured ANOVA. The results revealed the interaction effect between the times spent reading and the group (experimental group and control group). The experimental group has markedly increased. The experimental group’s time spent watching television and playing computer or smart phone between the beginning and the end of school year were statistically significant decreased. Whereas the experimental group’s members had assessed their abilities to read all of the four issues as statistically significant increased, all of which indicated that the usage of the reading model based on the integrated concept of mentor induces mentees had been effective in promoting the students’ reading.

Keywords: reading promotion, reading modeling, mentoring, longitudinal study

บทนำ

การอ่านมีความสำคัญดังที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชนิพนธ์ เรื่อง “ฉันชอบอ่านหนังสือ” ในหนังสือประจำปีโรงเรียนจิตรลดา เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2513 ความตอนหนึ่งว่า “...หนังสือเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ต่างๆ นักปราชญ์ในสมัยโบราณได้ใช้หนังสือบันทึกความรู้และความคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ไว้เป็นสมบัติตกทอดมาถึงสมัยปัจจุบันเป็นอันมาก” และได้ทรงมีพระราชดำรัสและพระราชนิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านดังที่ ดร.สมเกียรติ ชอบผล ที่ปรึกษาโครงการตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ประมวลและสรุปสาระสำคัญจากพระราชดำรัสได้ว่า การอ่านมีความสำคัญเนื่องจากทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่น เป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ การอ่านทำให้มีสมาธิดีกว่า เพราะอ่านไปต้องพิจารณาไป สามารถฝึกการคิดและสร้างจินตนาการ ส่งเสริมให้มีสมาธิดี ผู้อ่านสามารถเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเองว่าจะอ่านแค่ไหน อย่างไร รวมทั้งยังสามารถวินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง ความสำคัญของการอ่านไม่ได้อยู่ที่เนื้อหาของหนังสือ แต่อยู่ที่การรู้จักนำไปปฏิบัติ (สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2554, พิพิธภัณฑสถานชาติไทย, 2553) การอ่านจึงเป็นสิ่งที่เกือบทุกประเทศให้ความสำคัญและส่งเสริมให้ประชากรในประเทศโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนมีนิสัยรักการอ่าน รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญ

ของการส่งเสริมการอ่านและได้มีการดำเนินนโยบายส่งเสริมและพัฒนาการอ่านร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนอย่างต่อเนื่อง มีความพยายามแสวงหาวิธีการในการส่งเสริมการอ่านด้วยการจัดกิจกรรม โครงการ เช่น การจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ การจัดประกวดหนังสือดีเด่น และเพื่อเป็นการส่งเสริมการอ่านรวมทั้งเป็นการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในฐานะทรงเป็นนักอ่าน จึงได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2552 ให้วันที่ 2 เมษายนของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็น “วันรักการอ่าน” และกำหนดให้ปี 2552-2561 เป็นช่วงทศวรรษแห่งการอ่านของประเทศ รวมทั้งให้มีการตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการอ่านเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการส่งเสริมการอ่านให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556)

กรุงเทพมหานครในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแลเมืองหลวงของประเทศ ได้ให้ความสำคัญต่อการสร้างวัฒนธรรมการอ่านให้เกิดขึ้น โดยได้กำหนดหนึ่งในแผนยุทธศาสตร์การบริหารราชการกรุงเทพมหานครในการสร้างให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครแห่งการเรียนรู้ ประกอบกับในปี 2556 กรุงเทพมหานครได้รับการพิจารณาตัดสินจากองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้ได้รับคัดเลือกเป็นเมืองหนังสือโลกปี 2556 (World Book Capital 2013) ซึ่ง

เป็นเมืองลำดับที่ 13 ต่อจากกรุงเยราวาน ประเทศอาร์เมเนีย ผลจากการได้รับคัดเลือกดังกล่าวทำให้กรุงเทพมหานครได้มีการจัดเตรียมกิจกรรมและโครงการต่างๆ เพื่อตอบรับการเป็นมหานครแห่งการอ่านอย่างแท้จริง ซึ่งหนึ่งในกิจกรรมที่จัดนั้น คือการศึกษาวิจัย “รูปแบบและปัจจัยที่ส่งเสริมการอ่านให้กับเด็กและเยาวชน ภายใต้แนวคิด ตามโครงการรณรงค์ให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครแห่งการอ่าน Bangkok Read for Life ระยะที่ 2” (วิญญูณ์ อยู่ในศีล และคณะ, 2556) ทั้งนี้ชื่อโครงการนี้จะเรียกในงานวิจัยนี้ว่า “โครงการวิจัยของ กทม. ระยะที่ 2” ซึ่งโครงการดังกล่าว มีเป้าหมายในการหาแนวทางในการส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียนในสังกัดสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีการสร้างแรงจูงใจในการอ่านให้เกิดขึ้นจากภายในโรงเรียน หรือกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากปัจจัยของครอบครัว โดยมีแนวคิดในการศึกษาและพัฒนาต้นแบบการอ่านที่ทางสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยวของกรุงเทพมหานคร เรียกชื่อว่า “ฟ้าอาสาชวนน้อง” ซึ่งผู้วิจัยในฐานะหัวหน้าคณะนักวิจัยได้เห็นถึงความสำคัญการพัฒนาต้นแบบการอ่านให้สมบูรณ์จึงได้ดำเนินการวิจัยต่อยอดและขยายผล โดยแจ้งให้ทางกรุงเทพมหานครทราบและติดต่อประสานกับครูที่นำนักเรียนมาเข้าร่วมโครงการ เพื่อขอดำเนินการวิจัยต่อยอดอย่างเป็นอิสระจากการวิจัยเดิม โดยออกแบบการวิจัยนี้ให้เป็นการวิจัยระยะยาว (longitudinal study) ประเภทการวิจัยเชิงทดลองภาคสนาม (field experimental research) แบบมีกลุ่ม

ควบคุมแบบวัดก่อนและหลัง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิด “ฟ้าอาสาชวนน้องแบบบูรณาการ” ซึ่งใช้หลักบูรณาการแนวคิดทฤษฎี 4 แนวคิด คือ แนวคิดที่หนึ่ง การสร้างเครือข่ายการอ่านเพื่อทำให้เกิดแรงกระตุ้นการอ่าน (Vidal, et al., 2012) แนวคิดที่สอง คือ การใช้ทฤษฎีต้นแบบทางการเรียนรู้ (Bandura, 1977) แนวคิดที่สาม คือ แนวคิดการสอนงานหรือระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) (Lin & Lin, 2012; Schwartz, Rhodes, Spencer & Grossman, 2013) และแนวคิดที่สี่ คือ แนวคิดที่ว่า “คนรอบข้างและพลังจากปากต่อปาก (word of mouth - WOM) มีส่วนที่สำคัญในการส่งเสริมพฤติกรรมการอ่าน และพฤติกรรมการบริโภค” (เคมสเตอร์, 2550, 25-29; Buttle, 1998; Jansen, Zhang, Sobel, & Chowdury, 2009; Kietzmann & Canhoto, 2013; Heidari & Pashayi, 2015) โดยฝึกนักเรียนรุ่นพี่ต้นแบบการอ่านซึ่งได้รับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการอ่านจาก “โครงการวิจัยของ กทม. ระยะที่ 2” มาแล้ว ให้ทำหน้าที่เพิ่มเติมเป็นพี่เลี้ยงชี้ชวนและช่วยกระตุ้นนักเรียนรุ่นน้องให้อ่านหนังสือและเสริมสร้างการรักการอ่าน ร่วมกับการติดต่อสื่อสารอย่างสม่ำเสมอเพื่อติดตามและให้กำลังใจนักเรียนรุ่นน้องที่เป็นเครือข่ายของตน รวมทั้งสร้างเสริมให้มีการสื่อสารระหว่างเครือข่ายเพื่อให้เกิดพลังปากต่อปากถึงความก้าวหน้าของเพื่อนนักเรียนรุ่นน้องแต่ละเครือข่ายให้ทราบกันอย่างทั่วถึง อันเป็นการช่วยเสริมสร้างกำลังใจให้นักเรียนรุ่นน้องใช้เวลาในการอ่านเพิ่มขึ้น โดยงานวิจัยนี้

เป็นผลการวิเคราะห์เบื้องต้นตามหลักการวิจัย และพัฒนาในการประเมินประสิทธิผลของต้นแบบการอ่าน ตามแนวคิด “ฟ้าสาชนนึ่งแบบบูรณาการ” ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลระยะยาวเบื้องต้นและประสิทธิผลของ “ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “ฟ้าสาชนนึ่งแบบบูรณาการ” ที่พัฒนาขึ้นในการส่งเสริมการอ่านของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีการรวบรวมข้อมูลใหม่รวมทั้งหมด 5 ครั้ง และนำมาวิเคราะห์รวมกับผลการวิจัยจาก “โครงการวิจัยของ กทม. ระยะที่ 2” ที่มีการวัด 2 ครั้ง รวมเป็นผลที่เกิดขึ้นกับ “ต้นแบบการอ่าน” 7 ครั้งและตรวจสอบประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจาก “ต้นแบบการอ่าน” ในกลุ่มทดลองเทียบกับกลุ่มควบคุมซึ่งมีการวัด 5 ครั้งและใช้แนวคิดในการประเมินประสิทธิผลของการฝึกอบรมของ Kirkpatrick (1994) ในการติดตามประสิทธิผล ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าจะได้รับผลการวิจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก ประสิทธิผลของตัวแปรต้น คือ “ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “ฟ้าสาชนนึ่งแบบบูรณาการ” โดยใช้การศึกษาผลของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตามรวม 2 ด้าน คือ 1) การประเมินด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่านซึ่งควรต้องเพิ่มขึ้น โดยการประเมินด้านเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเฉลี่ยต่อวัน และด้าน

พฤติกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการอ่านโดยตรง ได้แก่ เวลาที่ใช้ในการดูโทรทัศน์ และเวลาที่ใช้ในการเล่นคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ทโฟนซึ่งควรต้องลดลง 2) การประเมินด้านการเรียนรู้ โดยการประเมินความสามารถในการอ่านหนังสือของตนเอง ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่ การอ่านหนังสือคล่อง การเข้าใจเรื่องที่อ่าน การอ่านได้อย่างที่ตั้งใจ และการอ่านได้จับใจซึ่งควรต้องเพิ่มขึ้น และประการที่สอง ประเมินประสิทธิผลที่เกิดขึ้นกับตัวแปรต้นหรือ ต้นแบบการอ่าน โดยศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเฉลี่ยต่อวัน ของต้นแบบการอ่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทดลองภาคสนามระยะยาว (longitudinal field experimental research) โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบวัดซ้ำมีการวัดก่อนและหลัง และมีกลุ่มควบคุมแบบสุ่ม และมีการดำเนินการวัดซ้ำตามช่วงเวลา (randomized control group, pretest and posttest, repeated measures design) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก ได้แก่ กลุ่มนักเรียนรุ่นพี่ทำหน้าที่เป็น “พี่เลี้ยงหรือผู้สอนงาน (mentor)” ในการสอนการอ่าน ในฐานะ “ต้นแบบการอ่าน” กลุ่มนี้มีการวัดทั้งหมด 7 ครั้ง คือช่วงเวลาก่อนที่จะเข้าร่วมโครงการพัฒนาต้นแบบ (T_{A1}) หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาต้นแบบ (TA_2) และดำเนินการวัดในช่วงที่ทำหน้าที่ต้นแบบการอ่าน 5 ครั้ง คือ ก่อนที่จะทำหน้าที่ต้นแบบ (T_1) ภาย

หลังจากทำหน้าที่ต้นแบบผ่านไป 1 เดือน (T_2) ช่วงปลายภาคเรียนที่ 1 (T_3) ต้นภาคเรียนที่ 2 และ ปลายภาคเรียนที่ 2 (T_5) กลุ่มที่สอง ได้แก่ กลุ่มนักเรียนรุ่นน้องทำหน้าที่เป็น “ผู้รับการสอนอ่าน (mentees)” แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มย่อย คือ กลุ่มทดลอง (E) และกลุ่มควบคุม (C) ตัวอย่างทั้งสองกลุ่มนี้ได้รับการวัดทั้งหมด 5 ครั้ง คือ ก่อนเริ่มการวิจัย (T_1) ภายหลังจากที่ต้นแบบการอ่านทำหน้าที่กระตุ้นการอ่านให้กลุ่มทดลองผ่านไป 1 เดือน (T_2) ช่วงปลายภาคเรียนที่ 1 (T_3) ต้นภาคเรียนที่ 2 และปลายภาคเรียนที่ 2 (T_5) ดังแผนการวิจัยในภาพที่ 1 ต่อไปนี้

	T_{A1}	T_{A2}	T_1	T_2	T_3	T_4	T_5
R_1	O_1	O_2	O_3	O_4	O_5	O_6	O_7
R_2	E		O_1	O_2	O_3	O_4	O_5
	C		O_1	O_2	O_3	O_4	O_5

ภาพที่ 1 แผนแบบการวิจัยเชิงทดลองภาคสนามระยะยาว

2. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่เข้าร่วมการวิจัยตามโครงการวิจัยของ กทม. ระยะที่ 2 64 โรงเรียน ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการเลือกแบบสุ่ม โดยกำหนดขนาดของตัวอย่างด้วยโปรแกรม G*Power ซึ่งเป็นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นจากพื้นฐานการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่อ้างอิงตาม power

analysis (Faul, Erdfelder, Buchner & Lang, 2009) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติวิเคราะห์ตัวแปรเดียวและตัวแปรพหุคูณ (univariate and multivariate statistics) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ repeated measured ANOVA and MANOVA โดยมีตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน และมีการวัดทั้งหมด 5 ครั้ง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสถิติสูงสุดที่ใช้ในการทดสอบ โดยกำหนดอำนาจในการทดสอบ (power of test) ที่ระดับ 0.80 ซึ่งถือว่าเหมาะสมเพียงพอต่อการทดสอบ (Cohen, 1988) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ (level of significance) ที่ระดับ .05 ($\alpha = .05$) กำหนดขนาดอิทธิพล (effect size) ให้อยู่ในช่วงปานกลางคือ 0.25 ตามสถิติที่ใช้ในการทดสอบ กำหนดให้มีการวัดซ้ำทั้งหมด 5 ครั้ง และกำหนดให้ทั้ง 2 กลุ่มมีสัดส่วนเท่ากัน ได้กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อยกลุ่มละ 22 คน จากนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดการคัดเลือกตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยตามบทบาทหน้าที่ของตัวอย่างดังนี้

1) ตัวอย่างนักเรียนรุ่นพี่ที่ทำหน้าที่เป็น “ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “พี่อาสาชวนน้องแบบบูรณาการ” ซึ่งมีหน้าที่หาเครือข่ายการอ่านที่เป็นนักเรียนรุ่นน้อง และช่วยกระตุ้นโดยการเป็นต้นแบบการอ่าน ผู้วิจัยคัดเลือกโดยประสานงานไปยังครูในโรงเรียนที่เข้าร่วม “โครงการวิจัยของ กทม. ระยะที่ 2” ทั้ง 64 โรงเรียน เพื่อคัดเลือกโรงเรียนที่ยินดีให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีโรงเรียนที่ยินดีร่วมโครงการวิจัยจำนวน 15 โรงเรียน ผู้วิจัยสุ่มเลือกมา 1 โรงเรียน และขอความร่วมมือ

ในการติดตามผล โดยกำหนดให้ครูคัดเลือกนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าวจำนวน 20 คน เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าเป็นช่วงวัยที่เหมาะสมมีวุฒิภาวะเพียงพอต่อการเป็นต้นแบบที่ดีและไม่มีภาระเรื่องการเตรียมตัวสอบเข้าศึกษาต่อ จากนั้นวางเงื่อนไขว่านักเรียนทั้ง 20 คนนั้นจะต้องหาเครือข่ายการอ่านที่เป็นรุ่นน้องในระดับชั้นที่ต่ำกว่าซึ่งเป็นนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 จำนวนอย่างน้อย 2 คน มาเป็นกลุ่มทดลอง การวิจัยครั้งนี้ พบว่า ตัวอย่างในกลุ่มนี้ได้เกิดการสูญหายของ “ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “พี่อาสาชวนน้องแบบบูรณาการ” จำนวน 4 คน โดยมีสาเหตุมาจากการที่ไม่สามารถติดตามเครือข่ายหรือเครือข่ายหาย/เครือข่ายไม่ครบจำนวน 3 คนจำเป็นต้องตัดออกจากการวิจัย และประสบปัญหาส่วนตัว (ย้ายโรงเรียน) ต้องออกจากกรวิจัย 1 คน ทำให้เหลือตัวอย่างที่ทำหน้าที่ครบตลอดการวิจัยจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00

2) ตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ดังนี้

2.1) กลุ่มทดลอง เป็นตัวอย่างที่เกิดขึ้นจากการคัดเลือกตามเงื่อนไขการวิจัย คือ ให้ “ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “พี่อาสาชวนน้องแบบบูรณาการ” เป็นผู้คัดเลือกนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 เข้ามาเป็นเครือข่ายของตน โดยในชั้นแรกมีนักเรียนจำนวน 40 คน แต่เกิดการสูญหายและขาดต้นแบบทำให้นักเรียนที่มีข้อมูลครบถ้วนตลอดการวิจัยจำนวน

32 คน

2.2) กลุ่มควบคุม เป็นตัวอย่างที่คัดเลือกแบบเจาะจงโดยครูผู้ประสานงานการวิจัยในโรงเรียนเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 15 คน และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 15 คน ผู้วิจัยวางเงื่อนไขว่านักเรียนทั้ง 30 คน จะต้องไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมใดๆ ใน “โครงการวิจัยของ กทม. ระยะที่ 2” และไม่ได้ถูกเลือกจากต้นแบบการอ่านให้เป็นเครือข่ายการอ่าน แต่นักเรียนในกลุ่มควบคุมสามารถเข้าร่วมกิจกรรมอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกโรงเรียนตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัยได้ เพื่อให้กลุ่มควบคุมนี้มีความใกล้เคียงสภาพธรรมชาติที่สุด นอกจากนี้ผู้วิจัยยังประสานครูที่ยินดีร่วมโครงการวิจัยในการสอบถามข้อมูลกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างปีการศึกษา

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 ตัวแปรต้นในการวิจัยมี 2 ตัวแปร ประกอบด้วย ก) ตัวแปรจัดกระทำ คือ การส่งเสริมการอ่านด้วยการสอนอ่าน (mentoring) โดย “ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “พี่อาสาชวนน้องแบบบูรณาการ” และตัวแปรประเทขของนักเรียน ตัวแปรจัดกระทำ มี 2 แบบแบบแรก คือ การจัดกระทำสำหรับกลุ่มทดลอง โดยกลุ่มนี้จะได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยการสอนอ่านและกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการอ่าน ส่วนแบบที่สอง คือ การจัดกระทำสำหรับกลุ่มควบคุม ในกลุ่มนี้จะได้รับ

การส่งเสริมการสอนอ่านตามกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการอ่านแบบเดี่ยว แต่ไม่ได้รับการส่งเสริมการอ่านด้วยการสอนอ่าน และ

ข) ตัวแปรประเภทของนักเรียน มี 2 ประเภท ประกอบด้วย นักเรียนรุ่นพี่ ซึ่งทำหน้าที่ “ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “พี่อาสาชวนน้องแบบบูรณาการ” ทั้งนี้ นักเรียนรุ่นพี่ที่ทำหน้าที่เป็น “ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “พี่อาสาชวนน้องแบบบูรณาการ” จะได้รับการอบรมในการทำหน้าที่พี่เลี้ยงหรือผู้ช่วยสอนส่งเสริมการอ่าน และทำหน้าที่เป็นผู้ชักชวน แนะนำ และกระตุ้นให้เครือข่ายนักเรียนรุ่นน้องที่เป็นผู้รับการสอนของตนสนใจการอ่าน เช่น การแนะนำเข้าร่วมกิจกรรม การแนะนำหนังสือ หรือชักชวนพูดคุยเกี่ยวกับหนังสือ และนักเรียนรุ่นน้อง ทั้งกลุ่มที่เป็นนักเรียนในตัวอย่างกลุ่มทดลอง และนักเรียนในตัวอย่างกลุ่มควบคุม

3.2 ตัวแปรตามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผลการอ่านที่เกิดขึ้นกับนักเรียนทั้งรุ่นพี่ และรุ่นน้องจากการส่งเสริมการอ่านด้วยการสอนอ่าน (mentoring) โดย “ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “พี่อาสาชวนน้องแบบบูรณาการ” ประกอบด้วยตัวแปรรวม 4 ตัวแปร คือ ก) เวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเฉลี่ยต่อวันของนักเรียนวัด ตัวแปรนี้วัดระยะเวลาเป็นนาที ด้วยแบบสอบถาม โดยให้นักเรียนที่เป็นตัวอย่างประมาณเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเฉลี่ยต่อวัน ดำเนินการวัดทั้งหมด 5 ระยะ ได้แก่ 1) ช่วงก่อนที่นักเรียนรุ่นพี่ “ต้นแบบการอ่าน” จะเข้าทำหน้าที่ เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงวันที่ 28-29 พฤษภาคม 2556 2) ช่วงหลัง

จากนักเรียนรุ่นพี่ “ต้นแบบการอ่าน” เริ่มดำเนินการไปแล้วประมาณ 1 เดือน เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงวันที่ 2-3 กรกฎาคม 2556 3) ช่วงก่อนปิดภาคเรียนที่ 1/2556 เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงวันที่ 3-4 กันยายน 2556 4) ช่วงหลังเปิดภาคเรียนที่ 2/2556 เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงวันที่ 20-21 พฤศจิกายน 2556 และ 5) ช่วงสุดท้ายปลายภาคเรียนที่ 2/2556 เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงวันที่ 25-26 กุมภาพันธ์ 2557 ข) เวลาที่ใช้ในการดูโทรทัศน์เฉลี่ยต่อวัน ค) เวลาที่ใช้คอมพิวเตอร์และ/หรือสมาร์ทโฟนเฉลี่ยต่อวัน และ ง) การประเมินความสามารถในการอ่านหนังสือของตนเอง 4 ประเด็น ได้แก่ การอ่านหนังสือคล่อง การเข้าใจเรื่องที่อ่าน การอ่านได้อย่างตั้งใจ และการอ่านได้จับใจ โดยใช้มาตรประเมินค่า (rating scale) 4 ระดับ ตัวแปรทั้ง 3 ตัวแปร นี้ เก็บข้อมูลเฉพาะก่อนเข้าโครงการและในช่วงสุดท้ายก่อนปิดปลายภาคเรียนที่ 2/2556

ในการวิจัยครั้งนี้ วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยคือการศึกษาประสิทธิผลของ “ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “พี่อาสาชวนน้องแบบบูรณาการ” โดยผู้วิจัยนิยามคำว่า “ประสิทธิผล” ตามแนวคิดของ Kirkpatrick (1994) ที่แบ่งการประเมิน 4 ระดับ คือ ก) ปฏิกริยาตอบสนอง (reaction) ข) การเรียนรู้ (learning) ค) พฤติกรรม (behavior) และ ง) ผลลัพธ์ (results) ที่เกิดจากการฝึกอบรม ทั้งนี้ในการประเมินประสิทธิผลของโครงการฝึกอบรมไม่จำเป็นต้องประเมินทั้ง 4 ระดับ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมิน ดังนั้น การวัด

ประสิทธิผลของ “ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “พี้อาสาชวนน้องแบบบูรณาการ” ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงประเมินเพียง 2 ด้าน คือ ประเมินด้านการเรียนรู้ โดยการประเมินความสามารถในการอ่านหนังสือของตนเอง ซึ่งควรต้องเพิ่มขึ้นและประเมินด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ซึ่งควรต้องเพิ่มขึ้น โดยประเมินด้านเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเฉลี่ยต่อวัน และด้านพฤติกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการอ่านโดยตรง ซึ่งควรต้องลดลง โดยประเมินด้านเวลาที่ใช้ในการดูโทรทัศน์เฉลี่ยต่อวัน และเวลาที่ใช้คอมพิวเตอร์และ/หรือสมาร์ทโฟนเฉลี่ยต่อวัน ตามที่กำหนดในสมมุติฐานวิจัยข้างต้น

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาการส่งเสริมการอ่านด้วยการสอนอ่าน (mentoring) โดย “ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “พี้อาสาชวนน้องแบบบูรณาการ” ได้แก่ กิจกรรมที่เกิดขึ้นตามโครงการวิจัยของ กทม. ระยะที่ 2 (วิจัยชุดอยู่ในคิด และคณะ, 2556) ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม “พี้อาสาชวนน้องอ่านกันสนั่นเมือง” ในวันที่ 20-21 มีนาคม 2556 ซึ่งเป็นกิจกรรมกระตุ้นและสอดแทรกการสอนอ่าน เช่น การฉายวีดิทัศน์ การอ่าน การอ่านบทกวีเรื่อง “โลกหนังสือ” การอ่านนิทานประกอบเสียงเพลง กิจกรรมโดยนักอ่าน เป็นต้น และการนำต้นแบบเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการณรงค์ให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครแห่งการอ่านและโครงการกรุงเทพมหานครเมืองหนังสือโลก 2556 ภายใต้ชื่องาน “อ่านกันสนั่นเมือง” ระหว่างวันที่ 21-23 เมษายน 2556 ซึ่งประกอบด้วยนิทรรศการการ

อ่านและกิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน

4.2 เครื่องมือที่ใช้วัดประสิทธิผลของการอ่าน ได้แก่ แบบสอบถามการอ่าน ซึ่งประกอบด้วย 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยรหัสแบบสอบถาม (เพื่อใช้เชื่อมข้อมูลในการวัดแต่ละครั้ง) เพศ ระดับชั้น 2) คำถามปลายเปิดที่ถามถึงระยะเวลาเฉลี่ยเป็นนาทีที่ใช้ในแต่ละกิจกรรม ได้แก่ การอ่านหนังสือ การดูโทรทัศน์ การใช้คอมพิวเตอร์และ/หรือสมาร์ทโฟน และ 3) การประเมินความสามารถในการอ่านหนังสือของตนเอง 4 ประเด็น ได้แก่ การอ่านหนังสือคล่อง การเข้าใจเรื่องทีอ่าน การอ่านได้อย่างที่ตั้งใจ และการอ่านได้จนจบ โดยใช้มาตราประมาณค่า 4 ระดับ

5. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยประสานครูที่เข้าร่วมโครงการวิจัยของ กทม. ระยะที่ 2 ที่ยินดีให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่ออธิบายเงื่อนไขการดำเนินการและการคัดเลือกหน่วยตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม

5.2 ผู้วิจัยประสานนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับคัดเลือกเข้าสู่การวิจัยเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจและอธิบายการทำหน้าที่ต้นแบบการอ่าน โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนในกลุ่มนี้ที่จะทำหน้าที่เป็นต้นแบบการอ่านเสมือนกลุ่มทดลอง แต่จะดำเนินการเก็บเพิ่มขึ้นจาก 5 ครั้ง เป็น 7 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 ก่อนที่จะรับการอบรมและรวมกิจกรรม “พี้อาสาชวนน้องอ่านกันสนั่นเมือง” ในวันที่ 20-21 มีนาคม 2556 ครั้งที่ 2 ภายหลังจากเข้าร่วม

กิจกรรมและ “กรุงเทพมหานครเมืองหนังสือโลก 2556” ในช่วงเดือนเมษายน 2556 จากนั้นจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหลืออีก 5 ครั้ง ในระหว่างปีการศึกษา

5.3 เมื่อเริ่มปีการศึกษา ผู้วิจัยประสานครูให้ติดตามต้นแบบการอ่านที่ได้รับการพัฒนาขึ้น เพื่อชี้แจงการทำงานของต้นแบบ จากนั้นจึงให้ต้นแบบหาเครือข่ายของตนเองโดยสมัครใจไม่น้อยกว่า 2 คน ภายหลังจากได้ต้นแบบและเครือข่ายครบตามจำนวนแล้ว ผู้วิจัยจึงขอให้ครูกำหนดกลุ่มควบคุมตามเงื่อนไข

5.4 ผู้วิจัยประสานงานกับครูในโรงเรียนเพื่อให้ครูกำกับติดตามการทำหน้าที่ของต้นแบบการอ่าน และเก็บรวบรวมข้อมูลตามระยะเวลาที่กำหนด

5.5 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับกิจกรรมการดำเนินงานตลอดปีการศึกษา ในประเด็นการจัดกิจกรรมของโรงเรียนหรือการพานักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมใดบ้างที่ส่งผลต่อการอ่าน และสภาพทั่วไปของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มทดลองและควบคุมจำนวน 2 ครั้ง ในช่วงก่อนปิดภาคเรียน

5.6 ผู้วิจัยและครูร่วมกันรวบรวมข้อมูลตามที่กำหนด ก่อนนำข้อมูลที่ได้อ่านบันทึก และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลการวิจัย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการแยกวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แยกเป็นส่วนของต้นแบบการอ่าน กลุ่มทดลอง

และกลุ่มควบคุม ดำเนินการวิเคราะห์ความถี่ร้อยละ

2. ข้อมูลเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเฉลี่ยต่อวันของกลุ่มต้นแบบการอ่าน จำนวน 16 คน วัดโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุเวลาเฉลี่ยในการอ่านหนังสือต่อวันมีการวัดทั้งหมด 7 ครั้ง ดำเนินการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (one-way repeated measures ANOVA)

3. การทดสอบประสิทธิผลของต้นแบบการอ่านตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยพิจารณาจากข้อมูลเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเฉลี่ยต่อวันของกลุ่มทดลองซึ่งได้แก่กลุ่มที่มีต้นแบบการอ่าน และกลุ่มควบคุมคือกลุ่มที่ไม่มีต้นแบบการอ่านวัดโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุเวลาเฉลี่ยในการอ่านหนังสือต่อวัน มีการวัดทั้งหมด 5 ครั้ง ดำเนินการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (two-way repeated measures ANOVA) โดยมีตัวแปรชนิดของกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้อง

4. ข้อมูลการใช้เวลาในการทำกิจกรรมอื่นได้แก่ การดูโทรทัศน์ และการใช้คอมพิวเตอร์ และ/หรือสมาร์ทโฟนของกลุ่มทดลองซึ่งได้แก่กลุ่มที่มีต้นแบบการอ่านและกลุ่มควบคุมคือกลุ่มที่ไม่มีต้นแบบการอ่านวัดโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการทำกิจกรรมทั้งสองต่อวัน นำเสนอเฉพาะก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและเมื่อสิ้นสุดภาคเรียนที่ 2 ทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบรายกลุ่มระหว่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและเมื่อสิ้นสุดภาคเรียนที่ 2 โดยใช้การทดสอบความแตกต่าง

ของค่าเฉลี่ยกรณีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มสัมพันธ์กัน (dependent samples t-test)

5. ข้อมูลการประเมินความสามารถในการอ่านหนังสือของตนเอง 4 ประเด็น ได้แก่ การอ่านหนังสือคล่อง การเข้าใจเรื่องที่อ่าน การอ่านได้อย่างที่ตั้งใจ และการอ่านได้จนจบ โดยใช้มาตรประมาณค่า 4 ระดับ นำเสนอเฉพาะของกลุ่มทดลองซึ่งได้แก่กลุ่มที่มีต้นแบบการอ่านและกลุ่มควบคุมคือกลุ่มที่ไม่มีต้นแบบการอ่านในช่วงก่อนการวิจัยและเมื่อสิ้นปีการศึกษาทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และใช้เกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 3.26 ขึ้นไป นักเรียนประเมินว่าตนเองมีทักษะสูง

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.25 นักเรียนประเมินว่าตนเองมีทักษะค่อนข้างสูง

คะแนนเฉลี่ย 1.76-2.50 นักเรียนประเมินว่าตนเองมีทักษะค่อนข้างต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.75 นักเรียนประเมินว่าตนเองมีทักษะต่ำ

จากนั้นทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและเมื่อสิ้นสุดภาคเรียนที่ 2 แยกตามกลุ่มทดลองซึ่งได้แก่กลุ่มที่มีต้นแบบการอ่านและกลุ่มควบคุมคือกลุ่มที่ไม่มีต้นแบบการอ่าน โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยกรณีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มสัมพันธ์กัน (dependent samples t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาโครงการส่งเสริมการอ่านด้วยการสอนอ่าน (mentoring) โดย

“ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “พี้อาสาชวนน้องแบบบูรณาการ” พบว่า กิจกรรมที่จัดขึ้นตาม “โครงการวิจัยของ กทม. ระยะที่ 2” สามารถช่วยสร้างแรงจูงใจในการอ่านให้แก่ต้นแบบการอ่านได้มากขึ้น นอกจากนี้ในการเตรียมความพร้อมของต้นแบบการอ่านจากการประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจของนักเรียนรุ่นพี่ต้นแบบการอ่าน พบว่า นักเรียนรุ่นพี่ต้นแบบการอ่านมีความกระตือรือร้นที่จะทำหน้าที่ต้นแบบการอ่านและมีความภูมิใจในการเป็นต้นแบบการอ่าน

2. ผลที่เกิดขึ้นในต้นแบบการอ่าน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไปของเข้าร่วมโครงการวิจัยในกลุ่มที่เป็นต้นแบบการอ่านจำนวน 16 คน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งหมด เป็นเพศหญิงจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 56.25 ที่เหลือเป็นเพศชาย 7 คน คิดเป็นร้อยละ 43.75

2.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของกลุ่ม นักเรียนรุ่นพี่ “ต้นแบบการอ่าน” ดำเนินการเปรียบเทียบและทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือต่อวันจากการวัดจำนวน 7 ครั้ง คือ 1) ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการเพื่อพัฒนาต้นแบบ 2) หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม 3) เริ่มต้นปีการศึกษา 4) เมื่อทำหน้าที่ต้นแบบไปแล้วประมาณ 1 เดือน 5) ปลายภาคเรียนที่ 1 6) เริ่มต้นภาคเรียนที่ 2 และ 7) ปลายภาคเรียนที่ 2 ได้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือของต้นแบบการอ่านทั้ง 16 คนดังนี้ ครั้งที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 14.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.31 ครั้งที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 54.38

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.50 ครั้งที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 46.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.69 ครั้งที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 64.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.03 ครั้งที่ 5 มีค่าเฉลี่ย 70.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.56 ครั้งที่ 6 มีค่าเฉลี่ย 68.44 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.44 และ ครั้งที่ 7 มีค่าเฉลี่ย 80.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.50

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือของกลุ่มต้นแบบจากการวัดซ้ำ 7 ครั้ง ก่อนการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ (One-Way Repeated Measures ANOVA) ผู้วิจัยทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นว่าด้วยเมทริกซ์ความแปรปรวนของเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ โดย Mauchly's Test of Sphericity ผลการทดสอบพบว่าเมทริกซ์ความแปรปรวนของเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือจากการวัดซ้ำ 7 ครั้งเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นโดยมีค่าสถิติทดสอบ Mauchly's W เท่ากับ 0.211 Approx. Chi-Square 19.87 และค่า p-value .48

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือของกลุ่มต้นแบบจากการวัดซ้ำ 7 ครั้ง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสถิติ F เท่ากับ 115.61 ค่า p-value เท่ากับ .00 และเมื่อทำการทดสอบรายคู่ของความแตกต่างระหว่างเวลาที่ใช้ในการอ่านของแต่ละครั้ง พบว่าครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และ ครั้งที่ 3 มีความแตกต่างกัน ส่วนครั้งที่ 4 มีความแตกต่างจากครั้งที่ 7 ไม่พบความแตกต่างระหว่างครั้งที่ 4 กับครั้งที่ 5

และ 6 แต่พบความแตกต่างระหว่างครั้งที่ 6 กับครั้งที่ 7 เมื่อพิจารณาจากกราฟของทั้ง 7 ครั้ง พบว่าค่าเฉลี่ยของเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือของต้นแบบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงแรกซึ่งเป็นช่วงที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการเพื่อพัฒนาต้นแบบ แต่เมื่อถึงระยะเวลาไปก่อนเปิดเทอม พบว่า เวลาที่ใช้ในการอ่านลดลง และเมื่อเข้ามาสู่ช่วงเปิดภาคเรียน จะพบว่ามีแนวโน้มสูงขึ้น

3. การทดสอบประสิทธิผลของการส่งเสริมการอ่านด้วยการสอนอ่าน (mentoring) โดย “ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “พี่อาสาชวนน้องแบบบูรณาการ” ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยพิจารณาจาก ข้อมูลเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเฉลี่ยต่อวันของกลุ่มทดลองซึ่งเป็นกลุ่มที่มีต้นแบบการอ่าน เป็นผู้กระตุ้นและคอยชักชวนให้อ่าน และกลุ่มควบคุม คือ กลุ่มที่ไม่มีต้นแบบการอ่าน โดยการให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มตอบแบบสอบถามเพื่อระบุเวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการอ่านหนังสือต่อวัน ดำเนินการวัดทั้งหมด 5 ครั้ง คือ 1) เริ่มต้นปีการศึกษาเป็นช่วงที่กลุ่มทดลองจะได้ทราบว่าตนเองจะมีต้นแบบการอ่านแต่ต้นแบบยังไม่ได้ดำเนินการอะไร 2) เมื่อต้นแบบการอ่านได้ทำหน้าที่ของตนเองในการชักจูงการอ่านไปประมาณ 1 เดือน 3) เมื่อต้นแบบการอ่านดำเนินกิจกรรมของตนเองไปแล้วจนปลายภาคเรียนที่ 1 4) ช่วงระยะเวลาปิดเทอมกลุ่มทดลองอาจพบหรือไม่พบต้นแบบก็ได้จนเริ่มต้นภาคเรียนที่ 2 และ 5) ภายหลังจากต้นแบบได้ดำเนินกิจกรรมของตนเองในฐานะต้นแบบการอ่านไปแล้ว 1 ปีการศึกษาหรือ

ปลายภาคเรียนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือของกลุ่มทดลองที่มีต้นแบบการอ่าน และกลุ่มควบคุมที่ไม่มีต้นแบบการอ่าน พบว่า ในการวัดครั้งที่ 1 ก่อนที่จะดำเนินกิจกรรมกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือต่อวันใกล้เคียงกัน โดยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ย 10.28 นาที ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.13 กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย 10.33 นาที ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.34 ครั้งที่ 2 ภายหลังจากการดำเนินกิจกรรม 1 เดือน พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นเล็กน้อยที่ 14.06 นาที ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.69 กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นใกล้เคียงกันที่ 13.50 นาที ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.67 เมื่อดำเนินกิจกรรมไปจนสิ้นภาคเรียนที่ 1 ดำเนินการวัดครั้งที่ 3 พบว่า กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นที่ 40.16 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.88 กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยที่ 18.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.82 และเมื่อดำเนินการต่อไปจนสิ้นปีการศึกษาพบการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นโดยกลุ่มทดลองมีการเพิ่มขึ้นเป็น 48.28 นาที ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.58 ในการวัดครั้งที่ 4 และ 67.03 นาที ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.46 ในการวัดครั้งที่ 5 ส่วนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ย

เพิ่มขึ้นเล็กน้อยโดยในการวัดครั้งที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 20.00 นาที ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.73 และครั้งที่ 5 มีค่าเฉลี่ย 29.00 นาที ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.45 ข้อมูลดังตาราง 1

ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากการวัดซ้ำ 5 ครั้ง ก่อนการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (two-way repeated measures ANOVA) ผู้วิจัยทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นว่าด้วยเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของตัวแปรเวลาที่ใช้ในการอ่านมีความเท่ากันในแต่ละกลุ่มหรือไม่ โดย Box's Test of Equality of Covariance Matrices พบว่าไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น โดยผลการทดสอบมีค่า Box's M เท่ากับ 62.790 ค่าสถิติ F เท่ากับ 3.809 และ p-value = .00 ส่วนการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นว่าด้วยเมทริกซ์ความแปรปรวนของเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ โดย Mauchly's Test of Sphericity ผลการทดสอบพบว่าเมทริกซ์ความแปรปรวนของเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือจากการวัดทั้ง 5 ครั้งไม่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น โดยมีค่าสถิติทดสอบ Mauchly's W เท่ากับ 0.184 Approx. Chi-Square 98.946 และค่า p-value .00

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือ ของกลุ่มทดลองที่มีต้นแบบการอ่าน และกลุ่มควบคุมที่ไม่มีต้นแบบการอ่าน จากการวัดซ้ำ 5 ครั้ง

ครั้งที่วัด	กลุ่มทดลองที่มีต้นแบบการอ่าน		กลุ่มควบคุมที่ไม่มีต้นแบบการอ่าน	
	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ครั้งที่ 1: ก่อนดำเนินกิจกรรม	10.28	3.13	10.33	3.34
ครั้งที่ 2: หลังดำเนินกิจกรรม 1 เดือน	14.06	3.69	13.50	2.67
ครั้งที่ 3: ปลายภาคเรียนที่ 1	40.16	9.88	18.00	2.82
ครั้งที่ 4: ต้นภาคเรียนที่ 2	48.28	8.58	20.00	4.73
ครั้งที่ 5: ปลายภาคเรียนที่ 2	67.03	10.46	29.00	8.45

หมายเหตุ: Box's Test of Equality of Covariance Matrices: Box's M = 62.790, F = 3.809, p-value = 0.00

Mauchly's Test of Sphericity: Mauchly's W = .184, Approx. Chi-Square = 98.946, p-value = 0.00

การทดสอบประสิทธิผลของต้นแบบการอ่านตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยพิจารณาจากข้อมูลเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเฉลี่ยต่อวันของกลุ่มทดลองซึ่งเป็นกลุ่มที่มีต้นแบบการอ่าน เป็นผู้กระตุ้นและคอยชักชวนให้อ่าน และกลุ่มควบคุม คือ กลุ่มที่ไม่มีต้นแบบการอ่าน ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากการวัดซ้ำ 5 ครั้ง ก่อนการวิเคราะห์

ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (two-way repeated measures ANOVA) พบว่า มีอิทธิพลปฏิสัมพันธ์กันระหว่างความเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกับแต่ละครั้งในการวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าแนวโน้มเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือของกลุ่มนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองซึ่งเป็นกลุ่มที่มีต้นแบบการอ่าน กับกลุ่มควบคุม คือ กลุ่มที่ไม่มีต้นแบบการอ่าน ให้ผลแตกต่างกัน รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการทดสอบภายในกลุ่มของการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือ ของกลุ่มทดลองที่มีต้นแบบการอ่าน และกลุ่มควบคุมที่ไม่มีต้นแบบการอ่าน จากการวัดซ้ำ 5 ครั้ง

	Multivariate Tests	Value	F	df	p
ครั้งที่วัด	Pillai's Trace	.958	328.590	4.000	0.000
	Wilks' Lambda	.042	328.590	4.000	0.000
	Hotelling's Trace	23.059	328.590	4.000	0.000
	Roy's Largest Root	23.059	328.590	4.000	0.000
ครั้งที่วัด * กลุ่ม	Pillai's Trace	.876	100.724	4.000	0.000
	Wilks' Lambda	.124	100.724	4.000	0.000
	Hotelling's Trace	7.068	100.724	4.000	0.000
	Roy's Largest Root	7.068	100.724	4.000	0.000

หมายเหตุ: Tests of Within-subjects Effect:

ครั้งที่วัด: สถิติทดสอบ Greenhouse-Geisser Type III Sum of Squares = 58858.816, df. = 2.725

Mean Square = 21596.028, F = 414.890, p-value = 0.000

ครั้งที่วัด * กลุ่ม: สถิติทดสอบ Greenhouse-Geisser Type III Sum of Squares = 17867.848, df. = 2.725

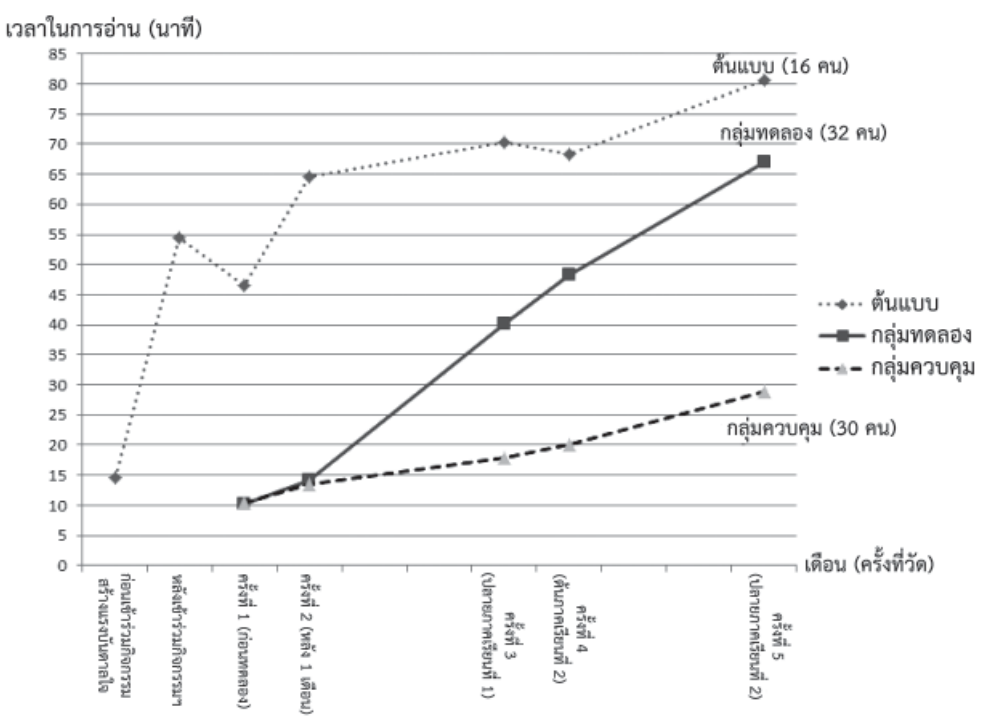
Mean Square = 6555.935, F = 125.949, p-value = 0.000

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเมื่อนำเสนอพัฒนาการของเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเฉลี่ยต่อวันของแต่ละกลุ่มเพื่อเปรียบเทียบ พบข้อมูลดังนี้

4.1 กลุ่มที่เป็นต้นแบบการอ่านมีระยะเวลาในการอ่านหนังสือเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยมีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนในช่วงที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการอ่านแต่เมื่อจบโครงการส่งเสริมการอ่านพบว่าใช้เวลาในการอ่านหนังสือเฉลี่ยลดลงและเมื่อได้ทำหน้าที่ ต้นแบบการอ่าน จะพบว่าการเพิ่มขึ้นแต่เมื่อเข้าสู่ช่วงครั้งที่ 3 และ 4 ซึ่งเป็นช่วงปิดภาคเรียนกลับพบว่าการลดลงเล็กน้อยก่อนจะมีการเพิ่มขึ้นเมื่อเข้าสู่ช่วงเวลาที่ 5 ซึ่งเป็นช่วงเปิดภาคเรียน

4.2 เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมการเปลี่ยนแปลงของเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือระหว่างกลุ่มทดลองที่มีต้นแบบการอ่าน และ กลุ่มควบคุมที่ไม่มีต้นแบบการอ่าน พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีแนวโน้มการใช้เวลาในการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น แต่กลุ่มทดลองมีแนวโน้มของเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนและเมื่อมีการทดสอบรายกลุ่มเฉพาะกลุ่มทดลองจะพบว่ากลุ่มทดลองมีระยะเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือแตกต่างกันในทุกช่วงเวลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการมีต้นแบบการอ่านให้ผลการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนกว่าการไม่มีต้นแบบ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 พัฒนาการของค่าเฉลี่ยเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือของกลุ่มต่างๆ ตามช่วงเวลา

5. ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละช่วงเวลาที่ใช้ในการวิจัยระหว่างกลุ่มทดลองที่มีต้นแบบการอ่านกับกลุ่มควบคุมที่ไม่มีต้นแบบการอ่านตามช่วงเวลาที่วัดทั้ง 5 ครั้ง พบว่า ในครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นช่วงก่อนที่ต้นแบบจะทำหน้าที่ในกลุ่มทดลอง และครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นช่วงเวลาภายหลังจากต้นแบบทำหน้าที่ในกลุ่มทดลองไปแล้วประมาณ 1 เดือน เวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่มแตกต่างกัน

กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (P-value = .950 และ .497 ตามลำดับ) แต่เมื่อเวลาผ่านไปเป็นครั้งที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงปลายภาคเรียนที่ 1 ถึงครั้งที่ 5 ซึ่งเป็นช่วงปลายภาคเรียนที่ 2 พบว่า เวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (P-value = .000 ทั้ง 3 ครั้ง) ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการทดสอบผลต่างค่าเฉลี่ยตัวแปรเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมในการวัดซ้ำ 5 ครั้ง

ตัวแปรตาม	Parameter	B	Std.Error	t	P-value
ครั้งที่ 1 (ก่อนการวิจัย)	Intercept	10.333	.590	17.506	.000
	กลุ่มทดลอง-กลุ่มควบคุม	-.052	.822	-.063	.950
ครั้งที่ 2 (หลังจากดำเนินการ 1 เดือน)	Intercept	13.500	.591	22.830	.000
	กลุ่มทดลอง-กลุ่มควบคุม	.563	.823	.683	.497
ครั้งที่ 3 (ปลายภาคเรียนที่ 1)	Intercept	18.000	1.345	13.387	.000
	กลุ่มทดลอง-กลุ่มควบคุม	22.156	1.872	11.838	.000
ครั้งที่ 4 (ต้นภาคเรียนที่ 2)	Intercept	20.000	1.276	15.675	.000
	กลุ่มทดลอง-กลุ่มควบคุม	28.281	1.776	15.924	.000
ครั้งที่ 5 (ปลายภาคเรียนที่ 2)	Intercept	29.000	1.742	16.646	.000
	กลุ่มทดลอง-กลุ่มควบคุม	38.031	2.425	15.683	.000

6. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมอื่นได้แก่ การดูโทรทัศน์ และ การใช้คอมพิวเตอร์และ/หรือสมาร์ทโฟนของกลุ่มทดลองซึ่งได้แก่กลุ่มที่มีต้นแบบการอ่านและกลุ่มควบคุมคือกลุ่มที่ไม่มีต้นแบบการอ่าน โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยกรณีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มสัมพันธ์กัน (dependent samples t-test) พบว่า เวลาที่ใช้ในการดูโทรทัศน์ระหว่างต้นปีการศึกษา กับปลายปีการ

ศึกษาของกลุ่มทดลองที่มีต้นแบบการอ่านลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีเวลาเฉลี่ยของต้นปีการศึกษา 62.34 นาที เวลาเฉลี่ยของปลายปีการศึกษา 52.97 นาที ส่วนเวลาที่ใช้ในการเล่นคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ทโฟนของกลุ่มทดลองที่มีต้นแบบการอ่าน ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีเวลาเฉลี่ยของต้นปีการศึกษา 39.22 นาที เวลาเฉลี่ยของปลายปีการศึกษา 32.66 นาที

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมอื่นได้แก่ การดูโทรทัศน์ และ การใช้คอมพิวเตอร์และ/หรือสมาร์ทโฟนของกลุ่มควบคุมที่ไม่มีต้นแบบการอ่าน พบว่า เวลาที่ใช้ในการดูโทรทัศน์ระหว่างต้นปีการศึกษา กับ ปลายปีการศึกษาของกลุ่มควบคุมที่ไม่มีต้นแบบการอ่านไม่มีการเปลี่ยนแปลง โดยมี

เวลาเฉลี่ยของต้นปีการศึกษาเท่ากับปลายปีการศึกษาที่ 65.00 นาที ส่วนเวลาที่ใช้ในการเล่นคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ทโฟนของกลุ่มควบคุมที่ไม่มีต้นแบบการอ่าน เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีเวลาเฉลี่ยของต้นปีการศึกษา 50.17 นาที เวลาเฉลี่ยของปลายปีการศึกษา 56.50 นาที ดังข้อมูลตาราง 4

ตาราง 4 ผลการทดสอบผลต่างค่าเฉลี่ยตัวแปรเวลาที่ใช้ในการดูโทรทัศน์ และ การใช้คอมพิวเตอร์และ/หรือสมาร์ทโฟน ระหว่างต้นปีการศึกษา กับ ปลายปีการศึกษา ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่ม	ตัวแปร	Mean	SD	Pair	M. Dif.	SD _b	SE _{M.DIF.}	t	df	p
การดูโทรทัศน์ของกลุ่มทดลอง	ต้นปี	62.34	19.09	ต้นปี-ปลายปี	9.38	17.77	3.14	2.99	31	.005
	ปลายปี	52.97	13.19							
การเล่นคอมพิวเตอร์กลุ่มทดลอง	ต้นปี	39.22	10.33	ต้นปี-ปลายปี	6.56	12.41	2.19	2.99	31	.005
	ปลายปี	32.66	5.68							
การดูโทรทัศน์ของกลุ่มควบคุม	ต้นปี	65.00	21.34	ต้นปี-ปลายปี	0.00	9.65	1.76	0.00	29	1.000
	ปลายปี	65.00	22.74							
การเล่นคอมพิวเตอร์กลุ่มควบคุม	ต้นปี	50.17	11.33	ต้นปี-ปลายปี	6.33	10.08	1.84	3.44	29	0.002
	ปลายปี	56.50	6.45							

7. ผลการประเมินความสามารถในการอ่านหนังสือของตนเอง 4 ประเด็น ได้แก่ การอ่านหนังสือคล่อง การเข้าใจเรื่องที่อ่าน การอ่านได้อย่างที่ตั้งใจ และการอ่านได้จนจบ โดยใช้มาตรประเมินค่า 4 ระดับ นำเสนอเฉพาะของกลุ่มทดลองที่มีต้นแบบการอ่านและกลุ่มควบคุมที่ไม่มีต้นแบบการอ่าน ในช่วงต้นปีการศึกษาหรือก่อนการวิจัยและเมื่อสิ้นปีการศึกษา ทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างต้นปีการศึกษาหรือก่อนเข้าร่วมกิจกรรมและเมื่อสิ้นปีการศึกษา แยกตามกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยกรณีกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มสัมพันธ์กัน (dependent

samples t-test) ได้ผลดังนี้

กลุ่มทดลองซึ่งเป็นกลุ่มที่มีต้นแบบการอ่านประเมินความสามารถในการอ่านหนังสือของตนเอง 4 ประเด็น ได้แก่ การอ่านหนังสือคล่อง การเข้าใจเรื่องที่อ่าน การอ่านได้อย่างที่ตั้งใจ และการอ่านได้จนจบ ระหว่างต้นปีกับ ปลายปีการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทุกตัว โดยตัวแปรการอ่านได้จนจบกับการเข้าใจเรื่องที่อ่านมีการเปลี่ยนแปลงสูงที่สุด ตัวแปรการอ่านได้จนจบถูกประเมินเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 1.47 เป็น 2.91 ส่วนการเข้าใจเรื่องที่อ่านนั้นถูกประเมินเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 1.84 เพิ่มขึ้นเป็น 3.19 ดังตาราง 5

กลุ่มควบคุมที่ไม่มีต้นแบบการอ่าน ประเมินความสามารถในการอ่านหนังสือของตนเอง 4 ประเด็น ได้แก่ การอ่านหนังสือคล่อง การเข้าใจเรื่องที่อ่าน การอ่านได้อย่างที่ตั้งใจ และการอ่านได้จนจบ ระหว่างต้นปีกับปลายปีการศึกษา พบว่ามีเพียงตัวแปรการอ่านได้จนจบที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ไม่ได้เพิ่มขึ้นมาก โดยเป็นการเพิ่มจากคะแนนประเมินตอนต้นปีที่ 1.43 เป็นคะแนนปลายปี 1.90 ส่วนตัวแปรที่เหลืออีก 3 ตัวกลับพบว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อมูลดังตาราง 5

ตาราง 5 ผลการทดสอบผลต่างค่าเฉลี่ยตัวแปรความสามารถในการอ่านหนังสือของตนเองจำนวน 4 ประเด็น ระหว่างต้นปีการศึกษากับปลายปีการศึกษา ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่ม/ประเด็น	ตัวแปร	Mean	SD	Pair	M. Dif.	SD _D	SE _{M.Dif.}	t	df	p
กลุ่มทดลอง (กลุ่มที่มีต้นแบบการอ่าน)										
การอ่านหนังสือได้คล่อง	ต้นปี	2.25	.44	ปลายปี - ต้นปี	.78	.55	.10	8.00	31	.00
	ปลายปี	3.03	.40							
การเข้าใจเรื่องที่อ่าน	ต้นปี	1.84	.57	ปลายปี - ต้นปี	1.34	.75	.13	10.20	31	.00
	ปลายปี	3.19	.40							
การอ่านได้อย่างที่ตั้งใจ	ต้นปี	1.75	.44	ปลายปี - ต้นปี	.69	.64	.11	6.03	31	.00
	ปลายปี	2.44	.50							
การอ่านได้จนจบ	ต้นปี	1.47	.51	ปลายปี - ต้นปี	1.44	.50	.09	16.13	31	.00
	ปลายปี	2.91	.30							
กลุ่มควบคุม (กลุ่มที่ไม่มีต้นแบบการอ่าน)										
การอ่านหนังสือได้คล่อง	ต้นปี	2.20	.45	ปลายปี - ต้นปี	.067	.58	.11	.63	29	.54
	ปลายปี	2.27	.41							
การเข้าใจเรื่องที่อ่าน	ต้นปี	2.00	.37	ปลายปี - ต้นปี	.133	.51	.09	1.44	29	.16
	ปลายปี	2.13	.35							
การอ่านได้อย่างที่ตั้งใจ	ต้นปี	1.87	.43	ปลายปี - ต้นปี	-.10	.61	.11	-.90	29	.38
	ปลายปี	1.77	.50							
การอ่านได้จนจบ	ต้นปี	1.43	.50	ปลายปี - ต้นปี	.47	.51	.09	5.04	29	.00
	ปลายปี	1.90	.31							

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้แยกอภิปรายออกเป็น 2 ส่วนหลัก คือ การอภิปรายต้นแบบการอ่านและสิ่งที่เกิดขึ้นกับต้นแบบการอ่าน และ ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นจากต้นแบบการอ่านในกลุ่มเครือข่ายการอ่านที่สร้างขึ้น ดังนี้

1. การติดตามเวลาที่ใช้ในการอ่าน

หนังสือของต้นแบบนั้นดำเนินการติดตามเป็นเวลา 7 ครั้ง เนื่องจากต้นแบบเข้าสู่กิจกรรมการทดลองตั้งแต่เริ่มพัฒนาต้นแบบการอ่าน ซึ่งจากการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือของต้นแบบทั้ง 7 ครั้ง พบว่า ต้นแบบการอ่าน ระบุว่าตนเองใช้เวลาในการอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้นในช่วงที่ต้นแบบเข้า

ร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่จัดขึ้น โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นมีทั้งการเล่านิทาน การจัดนิทรรศการ การพบปะนักเขียน การคัดเลือกหนังสือ การแสดงหนังสือ เป็นต้น แสดงว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ต้นแบบการอ่าน ได้รับมีส่วนช่วยในการสร้างแรงบันดาลใจในการอ่าน เป็นการสร้างบรรยากาศในการส่งเสริมการอ่าน สอดคล้องกับความเห็นของ สุพรรณิ วราทร (2550, น.70) ที่ระบุว่า “การตกแต่งเพื่อส่งเสริมการอ่านเป็นการสร้างบรรยากาศจิตใจให้เยาวชนสนใจหนังสือ” และอัจฉรา ประดิษฐ์ (2550, น.141-150) กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการอ่าน ไม่ว่าจะเป็นการจัดแสดงหนังสือ การเล่านิทานหรือเล่าเรื่อง การพบนักเขียน ล้วนมีส่วนช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้แก่เด็กและเยาวชนในการอ่านหนังสือ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่า ภายหลังจากช่วงที่ต้นแบบการอ่านเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จึงได้ระบุว่าตนเองใช้เวลาในการอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น

เมื่อผ่านช่วงการจัดกิจกรรมไปแล้วเมื่อทำการสอบถามต้นแบบการอ่าน จะพบว่ามีการใช้เวลาในการอ่านลดลง แต่เป็นการลดลงที่ไม่มากนัก จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความคงทนของผลที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมส่งเสริมการอ่านน่ายังมีประสิทธิผลอยู่ แต่หากไม่ได้รับการกระตุ้นอย่างต่อเนื่องเวลาที่ใช้ในการอ่านจะเริ่มลดลง ดังที่ อัจฉรา ประดิษฐ์ (2550, น. 2-5) ได้อธิบายถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านว่า ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพิ่มส่งเสริมการอ่านให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ไม่ใช่การจัดกิจกรรมที่มีระยะเวลาสั้น ๆ แล้ว

หายไป ดังนั้นเมื่อต้นแบบการอ่าน ถูกมอบหมายให้เข้าร่วมแสดงบทบาทของต้นแบบการอ่าน โดยให้แสดงบทบาทที่เข้าไปช่วยกระตุ้นการอ่านในกลุ่มน้อง จะพบว่าต้นแบบการอ่าน มีพัฒนาการของเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากการมอบหมาย ความรับผิดชอบให้กับต้นแบบเป็นการกระตุ้นลักษณะนิสัยอย่างหนึ่ง ซึ่งจากการศึกษาของ Vidal และคณะ (2012) แสดงให้เห็นว่า การสร้างเครือข่ายการอ่านช่วยกระตุ้นให้เกิดพลังงานที่ดีต่อระบบสมอง ซึ่งจะส่งผลไปสู่แรงบันดาลใจในการอ่าน

นอกจากนี้เมื่อพิจารณากราฟที่เกิดขึ้นจากเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือของต้นแบบการอ่าน จะพบข้อสังเกตที่ว่า เวลาที่ต้นแบบการอ่านใช้ในการอ่านหนังสือมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน จะเห็นได้ว่าช่วยแรกได้รับการกระตุ้น ทำให้เวลาในการอ่านพัฒนาขึ้นอย่างเด่นชัด แต่เมื่อกิจกรรมจบมีการกระตุ้นต่อเนื่องเนื่องจากเป็นช่วงเวลาปิดเทอม ต้นแบบการอ่าน ก็จะใช้เวลาในการอ่านน้อยลง เมื่อเข้ามารับหน้าที่ต้นแบบการอ่าน ก็เปรียบเสมือนการมีกิจกรรมการอ่านเกิดขึ้น ต้นแบบการอ่าน ได้ใช้เวลาในการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น และเมื่อปิดภาคเรียนต้นแบบไม่ได้รับการกระตุ้นพัฒนาการของเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือก็มีลดลง ต่อเมื่อก้าวเข้าสู่ช่วงเวลาที่ได้รับมอบหมายหน้าที่ต้นแบบการอ่าน ได้พัฒนาเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือของตนเองตามหน้าที่ ดังนั้นจากผลดังกล่าวจึงแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านคือการมอบหมาย

หน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ซึ่งจะให้ผลดีต่อตัวเด็กในการแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านในอนาคต

2. การทดสอบประสิทธิผลที่เกิดขึ้นจากต้นแบบการอ่าน กำหนดกลุ่มเครือข่ายที่ต้นแบบการอ่านสร้างขึ้นด้วยการชักจูงรุ่นน้องเข้ามาเป็นกลุ่มทดลอง และต้นแบบการอ่านเข้าทำหน้าที่ในการชักชวนให้รุ่นน้องสนใจอ่านหนังสือ โดยทำการเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมเพื่อความชัดเจนของการทดสอบประสิทธิผล นอกจากนี้ผู้วิจัยยังไม่เข้าไปแทรกแซงผลที่เกิดขึ้นจากต้นแบบโดยการเข้าไปควบคุมตัวแปรแทรกซ้อน แต่ปล่อยให้เป็นไปตามสภาพธรรมชาติ ซึ่งจากการติดตามผลและการสัมภาษณ์ครูที่เป็นผู้ดูแลต้นแบบถึงกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างปีการศึกษาเพื่อใช้ในการอภิปรายผลร่วมกับผลที่เกิดขึ้นจากข้อมูลเชิงสถิติ ทำให้สามารถอธิบายผลต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากประสิทธิผลของต้นแบบการอ่านได้ดังนี้

2.1 เมื่อเปรียบเทียบเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือของกลุ่มทดลองที่มีต้นแบบการอ่าน กับกลุ่มควบคุมที่ไม่มีต้นแบบการอ่าน พบว่าในช่วงเริ่มต้นของการวิจัย เวลาที่นักเรียนใช้ในการอ่านหนังสือถูกระบุไว้ใกล้เคียงกัน และเมื่อดำเนินกิจกรรมไปได้ระยะเวลาไม่นาน โดยผู้วิจัยกำหนดไว้ 1 เดือน ทำการวัดซ้ำอีกครั้งจะพบว่า การเปลี่ยนแปลงมีไม่มากระหว่างทั้งสองกลุ่ม ทั้งนี้ครูผู้สอนในโรงเรียนให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่านักเรียนที่อยู่ในกลุ่มควบคุมหรือที่ไม่มีต้นแบบการอ่านนั้น ให้ความสนใจในกิจกรรมด้วยแม้ว่า

ตนเองจะไม่ได้เข้าร่วมเป็นกลุ่มทดลองก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ Bandura (1977) ที่กล่าวถึงประสิทธิผลของการเลียนแบบเกิดขึ้นได้เสมอแม้จะไม่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการนำแนวคิดของการเลียนแบบจากการเห็นแม้แต่ไม่ได้ตั้งใจไว้มาสู่โลกในการกระตุ้นสมองให้ทำตามต้นแบบ (ลินสตรอม, 2556) ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าในช่วงแรกนักเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจะให้ความสำคัญกับการอ่านในระดับที่ใกล้เคียงกัน เนื่องจากทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่ามีภารกิจนี้อยู่ แต่เมื่อระยะเวลาห่างออกไปความสนใจของนักเรียนในกลุ่มควบคุมต่อโครงการจะลดลง เนื่องจากไม่ได้รับอิทธิพลจากต้นแบบการอ่านในการกระตุ้น ทำให้ผลการเปรียบเทียบเมื่อระยะเวลาผ่านไปของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ดังนั้นอิทธิพลของต้นแบบการอ่านจึงมีความสำคัญต่อการกระตุ้นการอ่านอย่างชัดเจนในงานวิจัยนี้และถ้าต้นแบบการอ่านยังคงทำหน้าที่ต่อไปนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มทดลองก็จะมีระดับการอ่านที่เพิ่มมากขึ้น

2.2 การใช้เวลาในการอ่านหนังสือของกลุ่มทดลองมีการชะลอตัวในช่วงที่ต้นแบบการอ่าน ไม่ได้ทำงานหรือทำงานไม่ได้เต็มที่ จากช่วงเวลาที่ออกแบบไว้ใน การทดลองช่วงที่ 3 และช่วงที่ 4 ซึ่งระยะเวลาในช่วงดังกล่าวเป็นการปิดภาคเรียนที่ 1 ดังนั้นจึงทำให้ต้นแบบการอ่านไม่สามารถแสดงผลในการกระตุ้นการอ่านได้อย่างเต็มที่ แต่อย่างไรก็ตามเป็นเพียงช่วงเวลาสั้น ๆ ซึ่งอิทธิพลที่คงเหลืออยู่ก่อนช่วงเวลาปิดภาคเรียนยังคงส่งผลต่อเนื่องในช่วงที่

ต้นแบบการอ่านไม่ได้ทำงาน โดยที่การส่งต่ออิทธิพลของต้นแบบการอ่านนี้ยังเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพราะต้นแบบการอ่านใช้ระยะเวลาไม่นานในการหยุดทำงานของตน (Aronson, Fried, & Good, 2002) นอกจากนี้การชะลอตัวดังกล่าวยังแสดงให้เห็นถึงบทบาทของต้นแบบการอ่านในการทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน (mediation) (วิจัยุทธิ์ อยู่ในศิล, 2556) ที่ทำหน้าที่กระตุ้นให้เกิดการอ่านในกลุ่มทดลองในขณะเดียวกันยังสนับสนุนฐานได้ว่ากรณีที่นักเรียนรุ่นพี่ต้นแบบการอ่าน ได้มีนักเรียนรุ่นน้องเข้ามาช่วยกระตุ้นให้ต้นแบบการอ่านเองมีพัฒนาการในการอ่านที่ดีด้วย ดังนั้นการให้แสดงพฤติกรรมและการมีนักเรียนรุ่นน้องเข้ามาให้นักเรียนรุ่นพี่ต้นแบบการอ่านดูแล นักเรียนรุ่นน้องก็น่าจะทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านด้วยเช่นกัน เป็นการส่งผ่านสองทางซึ่งควรมีการศึกษาต่อไป

2.3 ผลจากการเปรียบเทียบการใช้เวลาในการอ่านหนังสือของกลุ่มทดลองเทียบกับกลุ่มควบคุม และผลของสถิติทดสอบที่ยืนยันว่าความเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีอิทธิพลปฏิสัมพันธ์กับเวลาที่ใช้วัดพฤติกรรมจริง เป็นการยืนยันว่าต้นแบบการอ่านนี้เป็นแนวคิดที่ใช้ได้ผล เนื่องจากช่วยส่งเสริมให้การใช้เวลาในการอ่านหนังสือของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมจริง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังตั้งข้อสังเกตว่าการที่กลุ่มควบคุมมีการเปลี่ยนแปลงของเวลาในการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นเช่นกัน แม้ว่าจะเพิ่มขึ้นไม่สูงมากนักแต่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญน่าจะเป็นผลมาจากการเลียนแบบโดยไม่ตั้งใจของกลุ่มควบคุม เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า

ปรากฏการณ์การสะท้อนจากสภาพแวดล้อมมีส่วนช่วยให้เกิดการเลียนแบบได้ด้วย (Vidal, et al., 2012)

2.4 ผลที่เกิดขึ้นจากเวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมอื่นได้แก่ การดูโทรทัศน์ และการเล่นเกมคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ทโฟน เห็นได้ชัดเจนว่าปัจจุบันเด็กและเยาวชนให้ความสำคัญกับกิจกรรมเหล่านี้มากกว่าการอ่าน อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสนใจว่าเมื่อนักเรียนในกลุ่มทดลองถูกชักจูงให้ไปทำกิจกรรมเกี่ยวกับการกระตุ้นการอ่านและให้เวลาในการอ่านมากขึ้นแล้ว เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมทั้งสองลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่นักเรียนในกลุ่มควบคุมไม่พบการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในการให้เวลากับการดูโทรทัศน์แต่พบการเปลี่ยนแปลงลดลงเล็กน้อยกับเวลาที่ใช้ในการเล่นคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ทโฟน ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากปัจจัยอื่นเนื่องจากปีดังกล่าวโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรณรงค์การลดใช้สมาร์ทโฟน จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการดูโทรทัศน์และการเล่นเกมคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ทโฟนมีส่วนในการดึงเวลาของเด็กให้ออกไปจากการอ่าน และหากสามารถจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีใครเป็นแบบอย่างในการชักจูงให้นักเรียนเข้ามาสนใจการอ่านแล้ว การใช้เวลาและความสำคัญกับการดูโทรทัศน์และการเล่นเกมคอมพิวเตอร์หรือสมาร์ทโฟนก็จะลดลงได้เช่นกัน (เคมสเตอร์, 2550)

2.5 ความสามารถในการอ่านของนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่เป็นกลุ่มที่มีต้นแบบการ

อ่านในการช่วยกระตุ้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในความสามารถอ่านอย่างมีนัยสำคัญทุกตัวแปร ทั้งตัวแปรเรื่อง การอ่านหนังสือคล่อง การเข้าใจเรื่องที่อ่าน การอ่านได้อย่างที่ตั้งใจ และการอ่านได้จนจบ โดยพบว่าประเด็นที่นักเรียนกลุ่มทดลองระบุว่าตนเองมีความสามารถเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนมาก คือ การอ่านได้จนจบ และการเข้าใจเรื่องที่อ่าน สะท้อนให้เห็นว่าการมีต้นแบบการอ่านที่มีความสามารถในการอ่านมากกว่า จะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านให้นักเรียนกลุ่มทดลองด้วย ทั้งนี้ต้นแบบการอ่านที่สร้างขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ได้เคยเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่าน ย่อมมีความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาการอ่านของตนเอง และสามารถที่จะส่งต่อประสบการณ์เหล่านี้ให้กับกลุ่มทดลองได้อย่างมีนัยสำคัญด้วย

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดเช่นเดียวกับการวิจัยทั่วไป รวม 3 ประการ คือ ก) ขนาดตัวอย่างและการขาดหายของตัวอย่างในการเก็บข้อมูลระยะยาว แม้จะได้ป้องกันในการวิจัยครั้งนี้แต่มีปัญหาเกิดขึ้นทำให้ขนาดตัวอย่างในการวิจัยค่อนข้างต่ำ แต่ผลการวิจัยที่ยืนยันสมมุติฐานวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าข้อจำกัดดังกล่าวมิได้มีผลกระทบต่อการออกแบบการวิจัยเชิงทดลองที่มีการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนมากนัก ข) การวัดประสิทธิผลของ “ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “ฟ้าอาสาชน้องแบบบูรณาการ” ที่พัฒนาขึ้นในการส่งเสริมการอ่านของเด็กและเยาวชนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในการวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัด เนื่องจากผู้วิจัยใช้คะแนนการเปลี่ยนแปลง (growth or change

score) หรือความแตกต่างระหว่างการประเมินสองครั้ง ซึ่งมีข้อจำกัดเนื่องจากคะแนนการเปลี่ยนแปลงมีความคลาดเคลื่อนในการวัด ข้อจำกัดประเด็นนี้ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะวิเคราะห์ข้อมูลต่อเนื่องโดยการวิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการแบบมีตัวแปรแฝง (latent growth curve model) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2555) เพื่อให้ได้อัตราการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งจะสามารถตอบคำถามวิจัยได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น และ ค) จากผลการวิจัยตามกรอบแนวคิดในการวิจัยที่มีการแยกระดับการวัดประสิทธิผลตามแนวคิดของ Kirkpatrick (1994) ควรต้องมีการวิเคราะห์ MANOVA แบบมีตัวแปรส่งผ่าน และจากการอภิปรายผลการวิจัยด้านความเป็นไปได้ของโมเดลการส่งผ่านของอิทธิพลจากต้นแบบการอ่าน ยังมีได้มีการวิเคราะห์ต่อเนื่อง นับเป็นข้อจำกัดในการวิจัยครั้งนี้ที่ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะวิเคราะห์ต่อเนื่องเพิ่มขึ้น

กล่าวโดยสรุป จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการใช้ “ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “ฟ้าอาสาชน้องแบบบูรณาการ” หรือการใช้นักเรียนรุ่นพี่ชักชวนนักเรียนรุ่นน้องให้เห็นความสำคัญและอ่านร่วมกันตามโครงการส่งเสริมการอ่านนั้น ให้ประสิทธิผลที่ดีในการพัฒนาและชักชวนให้นักเรียนรุ่นน้องสนใจการอ่าน รวมทั้งช่วยพัฒนาทักษะการอ่านของน้องให้มีเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งมีแนวคิดด้านการวิเคราะห์ข้อมูลต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการใช้ “ต้นแบบการอ่าน” ตามแนวคิด “ฟ้าอาสาชวนน้องแบบบูรณาการ” อันเป็นต้นแบบการอ่านในลักษณะพี่ช่วยน้อง เป็นแนวทางหนึ่งที่จะกระตุ้นการอ่านในกลุ่มเด็กและเยาวชน ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรเร่งพัฒนาต้นแบบการอ่านในลักษณะใดลักษณะหนึ่งโดยจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าต้นแบบการอ่านที่ดีนั้นต้องได้รับการฝึกให้มีประสบการณ์การอ่าน มาก่อน จึงจะสามารถทำหน้าที่ของต้นแบบได้ และนอกจากนี้การกระตุ้นให้ต้นแบบการอ่านแสดงประสิทธิภาพของตนเองอย่างเต็มที่จำเป็นต้องมอบหมายหน้าที่ให้แก่ต้นแบบการอ่านนั้นด้วย ดังนั้นสถานศึกษาที่จะส่งเสริมการอ่านให้เกิดขึ้นจึงไม่ควรแค่จัดกิจกรรมการส่งเสริมการอ่านเท่านั้น แต่ควรฝึกเด็กและเยาวชนให้ทำหน้าที่ต้นแบบการอ่าน และมอบหมายให้เขาทำหน้าที่นั้นจึงจะทำให้ประสบความสำเร็จ

1.2 หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการอ่านควรมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ทั้งนี้เห็นได้ชัดจากการวิจัยว่าทันทีที่กิจกรรมลดลงเวลาของเด็กและเยาวชนที่ให้ต่อการอ่านก็มีผลลดลงหรือชะลอตัวด้วย จึงเป็นเครื่องสะท้อนที่สำคัญต่อการส่งเสริมการอ่านว่าจะต้องกำหนดเป็นแผนระยะยาว และมีการจัดกิจกรรมต่อเนื่อง

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการอ่านควรร่วมมือกับสถานศึกษาในการเข้าพัฒนากลุ่มเยาวชนต้นแบบที่สามารถชักจูงและก่อให้เกิด

เครือข่ายการอ่านที่เป็นรูปธรรม ทั้งนี้เห็นได้ชัดว่าการให้เด็กและเยาวชนในวัยใกล้เคียงกันเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการรักการอ่านนั้นเป็นหนทางหนึ่งที่ได้ผล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้ทดสอบหรือเก็บรวบรวมตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของต้นแบบการอ่าน ซึ่งกลุ่มต้นแบบการอ่านที่ครูเลือกมาให้เป็นทางเลือกที่เจาะจงและอาจมีลักษณะบางอย่างที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าหากมีการศึกษาวิจัยโดยเอาตัวแปรคุณลักษณะบางประการของต้นแบบการอ่าน อาจทำให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกมากขึ้น

2.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มาจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยโรงเรียนที่เลือกแม้จะพิจารณาแล้วว่ามีลักษณะใกล้เคียงกับโรงเรียนโดยทั่วไป คือ นักเรียนมีลักษณะคล้ายกันในด้านเศรษฐกิจและสังคม แต่โรงเรียนที่เลือกยังเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่เนื่องจากผู้วิจัยต้องการให้ได้หน่วยตัวอย่างจำนวนมากเพียงพอต่อทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และในปีการศึกษา 2556 ยังเป็นโรงเรียนที่มีกิจกรรมด้านการอ่านในโรงเรียน อาจเป็นปัจจัยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการใช้เวลาการอ่านของเด็กและเยาวชนร่วมด้วย ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปอาจต้องมีการศึกษาปัจจัยแทรกซ้อนอื่นๆ หรือมีการศึกษาเชิงคุณภาพร่วมด้วย

2.3 จากข้อจำกัดของการวิจัย ควรมีการวิจัยต่อเนื่องเฉพาะส่วนที่เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ถูกต้อง

ชัดเจนมากยิ่งขึ้น คือ การวิเคราะห์ MANOVA แบบมีตัวแปรส่งผ่าน และการวิเคราะห์โมเดล โค้งพัฒนาการแบบมีตัวแปรแฝง (latent growth curve model)

เอกสารอ้างอิง

เคมสเตอร์, เกรซ. (2550). ไชปริศนาความสำเร็จห้องสมุดมีชีวิต. กรุงเทพฯ: สำนักอุทยานการเรียนรู้.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2555). สถิติชวนใช้. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไอคอนพริ้นติ้ง.

พิพิธภัณฑสถานชาติไทย. (2553). นิทรรศการเทิดพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปี 2547. ค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2556, จาก http://www.thaibankmuseum.or.th/exhibition_view.php.

ลินสตรีม, มาร์ติน. (2556). ตาตุ หูฟัง สมอซื้อ มือจ่าย. แปลจาก Buyology. โดยพรเลิศ อัฐฐ์ และวิโรจน์ ภัทรทีปกร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วีเลิร์น.

วัยวุฒม์ อยู่ในศิล, พรรณทิพา เวชรังสี, นิติบดี สุขเจริญ, และ กวิสรา รัตนกร. (2556). รายงานการวิจัยการศึกษารูปแบบและปัจจัยที่ส่งเสริมการอ่านให้กับเด็กและเยาวชนภายใต้แนวคิด “พี่ชวนน้องอ่านกันสนั่นเมือง” ตามโครงการรณรงค์ให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครแห่งการอ่าน Bangkok Read for Life ระยะที่ 2. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร .

วัยวุฒม์ อยู่ในศิล. (2556). การถดถอยแบบขั้นตอนระดับลดหลั่น (Hierarchical Stepwise Regression). วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. 3(1), 28-38.

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. (2554). ประมวลพระราชดำรัสสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร. กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2556). การสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

สุพรรณิ วราทร. (2550). ชวนเด็กไทยให้เป็นนักอ่าน (2). กรุงเทพฯ: สำนักอุทยานการเรียนรู้.

อัจฉรา ประดิษฐ์. (2550). ชวนเด็กไทยให้เป็นนักอ่าน (1). กรุงเทพฯ: สำนักอุทยานการเรียนรู้.

Aronson, J., Fried, C.B. & Good, C. (2002). Reducing the effects of stereotype threat on African American college students by shaping theories of intelligence. *Journal of Experimental Social Psychology*, 38(2). 113-125.

Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.

- Buttle, F.A. (1998). Word of mouth: understanding and managing referral marketing. *Journal of Strategic Marketing*, 6(3), 241-254.
- Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences*. (2nd ed.), New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Faul, F., Erdfelder, E., Buchner, A., & Lang, A.-G. (2009). Statistical power analyses using G*Power 3.1: Tests for correlation and regression analyses. *Behavior Research Methods*, 41, 1149-1160.
- Heidari, A. & Pashayi, J. (2015). The Effect of Advertisements on Improving Turkish Young EFL Learners' L2 Vocabulary Learning. *Journal of Applied Linguistics and Language Research*, 7(2), 179-186.
- Jansen, B. J., Zhang, M, Sobel, K, & Chowdury, A. (2009). Twitter Power: Tweets as Electronic Word of Mouth. *Journal of the American Society for Information Sciences and Technology*, 60(11), 2169-2188.
- Kietzmann, J.H., & Canhoto, A. (2013). Bittersweet! Understanding and Managing Electronic Word of Mouth. *Journal of Public Affairs* 13(2), 146-159.
- Kirkpatrick, D.L. (1994). *Evaluating Training Programs*. San Francisco: Berrett-Koehler Publishers, Inc.
- Vidal, J.R., et al. (2012). Long-Distance Amplitude Correlations in the High Gamma Band Reveal Segregation and Integration within the Reading Network. *Journal of Neuroscience*, 32(19), 6421-6434.